

ניר מאיר

נדרשת תכנית אב

לשימור החקלאות בישראל

ראובן זלץ

התנועה הקיבוצית עוברת בשנים האחרונות שינויים מרחיקי לכת • ענף הרפת נחשב למצליח אך סימני השאלה לגבי העתיד מרחפים גם ברפת הקיבוצית • בראיון מיוחד מדבר ניר מאיר, מזכ"ל התנועה הקיבוצית, על עתיד החקלאות וענף הרפת, מותח ביקורת על משרד האוצר, מדבר על השת"פ עם השר אריאל ומנסה להישאר אופטימי •

ניר מאיר, קיבוצניק מקבוצת שילר, מכיר היטב את הכלכלה הישראלית בכלל, כולל מגמות ואת התנועה הקיבוצית. מי שכינה בשורה ארוכה של תפקידי מפתח בכלכלה הקיבוצית, שימש כחבר דירקטוריון, בק"ל ואגרסקו, מודע היטב למצב החקלאות בכלל וענף הרפת בפרט.

דעתך על מצב החקלאות בישראל?

"אחרי 30 שנה של התעללות שיטתית מצד אגף התקציבים באוצר, מגיעה החקלאות בישראל לרגע האמת שלה ונראה שאם לא יתרחש שינוי – ענף החקלאות שהכרנו ואהבנו יאבד לנו מנוף עינינו".

מצב ענף החלב בישראל ועתיד הענף בתנועה הקיבוצית?

"התשובה לשאלה הזו דומה לשאלה ששואלים אדם שנופל מגורד שחקים ובקומה השמינית הוא אומר "שבינתיים הכול בסדר...". בטווח הקצר הענף מיוצב פחות או יותר בזכות חוק החלב וההסכמות של מתווה לוקר. אולם בתווך הבינוני והארוך ישנם שני איומים משמעותיים המגעים מכיוונים שונים:

1. ביטול התכנון ומשטר המכסות אותו זומם האוצר להפעיל ב-2019
2. מוחשי פחות וקשור לשליטת הסינים בתנובה. אם תתחיל תוצרת החלב הישראלי לנסוע לעבר סין – כל השיטה של וויסות השוק בעזרת שליטה בכמויות, תתמוטט".

חייבים לפעול למען חקלאות יציבה.

ת. זהות ניר מאיר

נשוי (לד"ר שגית מאיר) + 4 (שלושה קציני מילואים וילד בן 13). מקום מגורים – קבוצת שילר.

מילואים – סא"ל בתפקיד מטה בכיר ביחידה פיקודית (בשרות פעיל). שותף פעיל, לאורך שנים ארוכות מאוד בניהול הכלכלי והחברתי של הקיבוץ. שימש בשורה של תפקידים כלכליים, כחבר דירקטוריון קק"ל, וועדת הכספים של הארגון, היו"ר הכלכלי בקיבוץ זיקים. (עוטף עזה) היו"ר העסקי של קיבוץ ניר-עם. (עוטף עזה) הנאמן לביצוע הסדר הנושים בקיבוץ החותרים ויו"ר הוועד הממונה, מאז ההסדר בשנת 2007. חבר מנהלת משקי הקיבוצים (בתקופת הייזום של דליה אנרגיה) יו"ר המלון במעלה החמישה, חילוץ ממספר והבראתו יו"ר הקיבוץ במעלה החמישה. יו"ר ההנהלה הכלכלית – בקבוצת שילר, חבר דירקטוריון אגרוסקו, יו"ר הוועד הממונה בבית גוברין, יו"ר מנהלת הקיבוץ בשריד.

סגירת רפתות, תופעה בלתי נמנעת

לניר מאיר אין ספק כי תהליך סגירת הרפתות, הינה תופעה בלתי נמנעת וקשורה במצב הכלכלי ובמדיניות הממשלתית. באשר לשר החקלאות החדש, זיו מקווה לשיתוף פעולה טוב יותר.

לאחרונה עשרות רפתות נסגרות במושבים. דעתך והאם יש דרכים למנוע זאת?

"זאת תופעה בלתי נמנעת מהצטברותם של שני גורמים: הראשון; מדיניות הממשלה שהעדיפה את יעילות הייצור (ואת הורדת המחיר כתוצאה ממנה), על פני שימור האתוס החקלאי והרפתני. השנייה; מתמקדת בחילופי הדורות שהמחישו לחלק מבני הרפתנים המושביים כי לא יבנו עתיד על ענף שעברו אומנם מפואר אבל עתידו לוט בערפל. היתרון הגדול במתווה לוקר היה בזה שאפשר לרפתנים הוותיקים לפרוש תמורת פיצוי שלא היו מקבלים ללא מתווה זה".

שיתוף הפעולה עם משרד החקלאות והשר?

"כאשר מנסים לשפוט את פעולותיו של שר החקלאות המכהן, צריך לבחור האם לבחון את הצהרותיו או את מעשיו. בתחילת דרכו ובמסרים הראשונים שהוא העביר – הצטייר אורי אריאל כבעל ברית נאמן ומחויב לחקלאים. אלא שהצבעתו בעד חוק ההסדרים והתקציב האחרון מעמידם בספק את הרושם הזה. השר החדש, אורי אריאל, שורשיו נמצאים בדיוק במקום הנכון ונבחן את שיתוף הפעולה לאורך זמן".

מה חייבת לעשות ממשלת ישראל על מנת לחזק את ענף הרפת בישראל והאם הממשלה עושה מספיק למען ענף הרפת והחקלאות?

"אחת התוצאות המבורכות של מחאת החקלאים האחרונה, הייתה פתיחתו של הדיאלוג האסטרטגי שאנו מקיימים עם אנשי משרד האוצר, משרד החקלאות, ועם ועדת הכלכלה של הכנסת. מטרתם של שיחות אלו לגבש תכנית אב לחקלאות הישראלית, שתהיה יציבה ומתפתחת ל-15 השנים הקרובות, ומבלי להזדקק לריטואל השנתי המזיק של דיונים בחוק ההסדרים וגזירותיו. צעד זה נדרש כדי לשפר את יציבות ענפי החקלאות ואת תחושת הביטחון הכלכלי של החקלאים. בלי התחושה הזו תמשך התופעה המבהילה של נטישת חקלאי ישראל את הענף. בתוך הדיונים הללו צפוי דיון נוקב באשר לעתידו של ענף הרפת לאחר סיום משטר המכסות. האם נצליח? ימים יגידו".

שיתוף הפעולה בין הרפתות הקיבוציות, לבין המושבות. דרכים, הצעות ודעתך בנושא?

"הייתה לי הזכות להיות הראשון שיזם את המהלך שבו נפרצה "החומה הסינית". הדבר קרה בכיוון הלא צפוי כאשר יואב צור מבאר טוביה קיבל לניהולו את רפת קיבוץ בית גוברין, ואולם זה היוצא מהכלל המחזק לדעתי את הכלל. בכדי לשמר את המשק המשפחתי (וחשוב בעייני לשמר משק זה), חייבים להימנע, כמעט בכל מחיר, ממתן כוח גדול מידי ליתרון לגדול".

דור ההמשך בקיבוצים בכלל וגיוס דור צעיר לענף הרפת בפרט?

"בכל קיבוץ שישנה בו רפת, הרי שישנם צעירים שהיו רוצים לעבוד ברפת. הבעיה היא שמאז ששינו את אורחת החיים בקיבוצים נחרבה השיטה הקודמת של קידום מקצועי בתוך זמן סביר, שייצר לכל רפתן צעיר – "אופק שירות". היום כשרוב חברי הקיבוצים רואים במקום העבודה נכס שחייבים לשמור עליו, אי אפשר לצפות מרפתן מקצועי ומוכשר שיפנה את מקומו מתוך היענות לעקרון הרוטציה. התוצאה היא שלצעירים אין אופק והתוצאה הסופית מלמדת שצעירי התנועה הקיבוצית מבינים שלא כדאי להם להיכנס לרפת. על כך נצטרך "לשבור את הראש", בכדי למצוא דרך להתגבר על אתגר זה".

בטחון המזון בישראל, תמונת מצב ותפקיד הקיבוצים?

"ההיסטוריה הקרובה של מדינת ישראל והמצב המעורר שלנו בעולם, מובילים לכך שלא ייתכן שהנושא לא ילקח בחשבון במסגרת גיבוש האסטרטגיה הלאומית. במלחמת לבנון השנייה כאשר חברות הספנות סרבו לפרוק את מטענם בנמל חיפה, התקיימה המדינה ממלאי החירום של החיטה הישראלית. נסו רק לדמיין לעצמכם מה היה קורה למשק המים הלאומי אילו הייתה נבחרת האופציה לייבא מים מטורקיה. הגישה הקיצונית של אגף התקציבים מערערת על חשיבות הייסוד הזה בכלכלה הלאומית. אסור לנו להסכים לכך ותפקידנו לחזור ולהתריע שוב ושוב באוזני דעת הקהל שלא הכול הוא "יוקרה המחייבה". המחיר אומנם חשוב אך הוא אינו חזות הכול. מאידך, אי אפשר לצפות מן החקלאות, לא המושבת ולא הקיבוצית, כי יישאו על גבם את הנטל הזה בהתנדבות. מדינה חייבת לתמוך בחקלאים ואנו נעמוד על כך".

עובדים זרים וגיוסם לקיבוצים. דעתך וחזונו?

"החקלאות הישראלית נעזרת בעובדים זרים אך אינה תלויה בהם. התייצבנו באופן נחרץ לצד תנועת המושבים בסוגיית הסרת המיסוי על עובדים זרים מתוך הבנתנו את חשיבותו הקריטית של מרכיב זה לקיומו של המשק המשפחתי ולמבנה החקלאות הישראלית".

חברים מהילדות בקבוצת שילר. מיכל קראוס וניר מאיר